

Oboa u Hrvatskoj kroz 20. stoljeće

Baričević, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:037987>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII. ODSJEK ZA DUHAČKE INSTRUMENTE

IVAN BARIČEVIĆ

OBOA U HRVATSKOJ KROZ 20. STOLJEĆE

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VII ODSJEK **ZA DUHAČKE INSTRUMENTE**

OBOA U HRVATSKOJ KROZ 20. STOLJEĆE

DIPLOMSKI RAD

Student: Ivan Baričević

Mentor: red. prof. art. Branko Mihanović

Ak.god. 2023/2024.

ZAGREB, 2024.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

Red. prof. art. Branko Mihanović

U Zagrebu,

Diplomski rad obranjen ocjenom

POVJERENSTVO:

1. _____
2. _____
3. _____

OPASKA:

RAD JE DOSTAVLJEN ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE AKADEMIJE

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	
ABSTRACT	
1. UVOD	1
2. GLAZBA U HRVATSKOJ OD 1901. DO 1945. GODINE.....	2
2.1. GLAZBENI STIL.....	2
2.2. GLAZBENI ŽIVOT I INSTITUCIJE	4
2.3. SASTAVI I KONCERTI	6
2.4. OBOISTI U HRVATSKOJ U VREMENU DO DRUGOG SVJETSKOG RATA.....	7
3. OBOISTIČKE ŠKOLE	8
4. GLAZBA U HRVATSKOJ OD 1945. DO 2001.	9
4.1. GLAZBENI STIL.....	9
4.2. GLAZBENI ŽIVOT.....	12
4.3. OBOISTI U HRVATSKOJ U VREMENU OD DRUGOG SVJETSKOG RATA.....	13
4.4. OSTALI OBOISTI	17
4.5. SASTAVI.....	19
5. POPIS DJELA HRVATSKIH SKLADATELJA.....	20
6. ZAKLJUČAK	31
LITERATURA.....	32
SLIKOVNI IZVORI	33

SAŽETAK

Hrvatska glazba 20. stoljeća obilježena je pluralizmom stilova koji obuhvaća prevladavajući nacionalni stil s početka i seže sve do suvremenih stilova poput dodekafonije, serijalne tehnike i sličnih, sa sredine druge polovice istog stoljeća. Društvene i političke promjene imale su veliki utjecaj na kulturu i stvaralaštvo, što se najviše očitovalo s promjenom vlasti nakon Drugog svjetskog rata. Zagreb se kroz cijelo stoljeće nametnuo kao glazbena jezgra i žila kucavica glazbenog života Hrvatske. Veliki interes za zanemarenim glazbenim formama iznjedrio je i potrebu za većim brojem izvođača. Osnivaju se institucije i orkestri koji i danas djeluju, poput Zagrebačke filharmonije (1920.) i Muzičke akademije (1922.). Bitnu ulogu imaju inozemni boravci naših glazbenika koji se vraćaju obogaćeni novim spoznajama u domovinu i dijele stečena iskustva s mlađim naraštajima. Komorno muziciranje, čak i diletantsko, prava je atrakcija te se muzicira diljem Hrvatske. U takvim sastavima sviraju i oboisti, koji su mahom bili stranci, iz raznih dijelova Monarhije, većinom današnje Češke. U tadašnjem načinu sviranja oboe njeguju se različiti stilovi sviranja od kojih su najprepoznatljiviji; njemački, francuski, talijanski, britanski i američki. Nakon Drugog svjetskog rata i njegovih strahota, dolazi do promjene paradigme kako u društvu tako i u glazbi, koja aktivno promiče ideje socijalizma. Unatoč okolnostima, nastaju kapitalna djela hrvatske klasične glazbe. Skladatelji se okupljaju oko Zagrebačkog Muzičkog Biennala i Centra za novu muziku u Opatiji. Većina skladatelja nije se ograničavala na samo jedan skladateljski stil. Osnivanje puhačkog odjela na Muzičkoj akademiji 1954. godine omogućilo je konačno studij oboe u Hrvatskoj iako su određeni oboisti rado išli u inozemstvo u želji da prošire svoje izvođačke mogućnosti. Komorni puhački ansambli izvode raznovrsna djela, a najveću prednost daju domaćim. Nažalost, mnoga djela napisana u tom razdoblju doživjela su jedno jedino izvođenje i tako ispunili samo statistiku.

Ključne riječi: oboa, hrvatski skladatelji, 20. stoljeće, komorna glazba, oboisti

ABSTRACT

Croatian music of the 20th century is characterized by a pluralism of styles, encompassing the prevailing national style at the beginning and extending to contemporary styles such as dodecaphony, serial techniques, and similar styles from the mid-second half of the century. Social and political changes had a significant impact on culture and creativity, most notably with the change of government after World War II. Throughout the century, Zagreb established itself as the musical hub and heartbeat of Croatia's musical life. The great interest in neglected musical forms also generated the need for a greater number of performers. Institutions and orchestras, such as the Zagreb Philharmonic (1920) and the Music Academy (1922), were founded and continue to operate today. Foreign residencies of our musicians played an important role, as they returned enriched with new knowledge and shared their acquired experiences with younger generations. Chamber music making, even amateur, was a true attraction and was performed throughout Croatia. In these ensembles, oboists, who were mostly foreigners from various parts of the Monarchy, predominantly today's Czech Republic, played. Different playing styles were cultivated in the then-existing oboe playing, with the most recognizable being German, French, Italian, British, and American. After World War II and its horrors, a paradigm shift occurred in both society and music, actively promoting the ideas of socialism. Despite the circumstances, significant works of Croatian classical music were created. Composers gathered around the Zagreb Music Biennale and the Center for New Music in Opatija. Most composers did not limit themselves to just one compositional style. The establishment of the wind department at the Music Academy in 1954 finally enabled the study of oboe in Croatia, although some oboists eagerly went abroad to expand their performance possibilities. Chamber wind ensembles performed diverse works, with a preference for domestic compositions. Unfortunately, many works written during that period were performed only once, merely fulfilling a statistical record.

Keywords: oboe, Croatian composers, 20th century, chamber music, oboists

1. UVOD

Nemoguće je da na koncertu klasične glazbe, netom prije početka, kada publika utihne i priguše se svijetla, oboa neće zasvirati jedan „A“ kao višestoljetnu, tradicionalnu ugodbu orkestra. Oboa je ključan instrument svakog simfonijskog orkestra tako i u Hrvatskoj. Iako nije duga i detaljna, povijest oboe u Hrvatskoj ima svoju priču (mahom neispričanu) koja je najviše stvorena u turbulentnom, 20. stoljeću. Rađanje novih ideja i stilova nije zaobišlo glazbeni svijet pa tako ni onaj u Hrvatskoj iako su trendovi kasnili za onim europskim. Nova i drugačija shvaćanja glazbe mijenjala su i načine sviranja ali i interpretacije. Nositelji promjena često su bili istaknuti individualci i instrumentalisti koji su se pojavili i na našim pozornicama i u kulturnim ustanovama. Stvorila se tradicija koja se i danas njeguje. Neki od hrvatskih skladatelja znali su prepoznati vrijednost oboe te su joj darovali mjesta u vlastitim opusima. Ovaj će rad pokušati približiti pojedince i njihova djela koji su, prepoznavši interpretacijske mogućnosti oboe, pružili priliku tom instrumentu. Na umjetnicima nove generacije je da se pobrinu za ponovno rođenje zaboravljenih i zanemarenih djela.

2. GLAZBA U HRVATSKOJ OD 1901. DO 1945. GODINE

2.1. GLAZBENI STIL

Razdoblje u povijest glazbe u kojem se Hrvatska nalazi početkom 20. stoljeća u literaturi se naziva „Zajčevo razdoblje“. Ono je obilježeno većom sadržajnošću glazbenog života, otvaranjem bitnih glazbenih ustanova, održavanje vrijednih glazbenih priredbi, stvaranjem kvalitetne i kritične publike te sudjelovanjem brojnih domaćih i stranih umjetnika u kulturnim sferama javnog života.

Hrvatska se 1918. godine našla na velikoj prekretnici. Ne ulazeći dublje u političke i društvene osnove tog razdoblja, novo je razdoblje za sobom ostavilo puno nedorečenosti i neodgovorenih pitanja. Do previranja dolazi i u hrvatskoj glazbi. Glazba tada ne ide ukorak s ostalim pojavama u umjetnostima kao što je ekspresionizam. Skladatelji najveću inspiraciju crpe iz idealizirane verzije seoskog načina života, u običajima i u tradicionalnoj svakodnevnicu.¹

Predznak ovog smjera dao se naslutiti na povijesnom simfonijskom koncertu održanom 5. veljače 1916. godine u kazalištu u Zagrebu. Pluralizam i mješavina različitih aktualnih i manje aktualnih stilova (od verizma, impresionizma i kasnog romantizma, naravno i folklor) ostavili su dobar dojam na slušateljstvo. Mladi skladatelji skretanje u folkloristiku smatraju putem izgradnje autohtone hrvatske glazbe.² Atonalitet i disonantnost kao glavni načini skladanja u europskoj glazbi nisu privukli domaće skladatelje.

Činjenica da je razlika u godinama između najstarijeg i najmlađeg skladatelja na povijesnom koncertu 1916. godine bila veća od dvadeset godina jasno govori o tome da sami repertoar nije slegan po nekakvom načelu sličnosti. Tim koncertom napokon završava Zajčevo razdoblje u hrvatskoj klasičnoj glazbi. Predstavnici novog poleta u

¹ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 273.

² Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 277.

glazbi zapravo se najviše oslanjaju na nacionalno tj. folklor. To su prvenstveno Antun Dobronić, Božidar Širola i Krešimir Baranović. Od ostalih, Dora Pejačević svoj je kratki život obilježila skladateljskim djelovanjem van Hrvatske, dok su se Svetislav Stančić i Franjo Dugan posvetili pedagoškome radu.³

Izrazito naglašavanje folklornih elemenata postaje glavna značajka u skladanju hrvatskih skladatelja.⁴ Rijetki pojedinci koji povremeno izlaze iz okvira nacionalnog i uključuju se u stil tadašnje europske glazbe potvrđuju svojim iznimkama pravilo. Skladatelji, uzimajući od folklorno raspoznatljivih elemenata, različito ih tretiraju i obrađuju. Osamostaljena disonanca i njeno tretiranje, koje iz temelja mijenja glazbeni govor, iznjedrio je za skladatelje problem – opredijeliti se za nacionalni stil ili biti moderan? Pojavilo se pitanje: kako spojiti te dvije vrjednote?⁵

Skladatelji se, inspirirani folklorom, kreću u domeni legendi, mitova, narodnih priča i obreda. Kritički gledano, nesuočavanje s realnošću, siromaštvom i zaostalosti sela i nekomentiranje polariteta sela i grada, nedostaci su u pristupu u ovom skladateljskom razdoblju. Nacionalni smjer u Hrvata u svom punom zamahu uvelike kasni za europskim tekovinama gdje već prevladavaju nova ostvarenja i nova strujanja.⁶

Po prvi put, skladatelji se susreću s formama koje hrvatska glazba do tada nije susretala, a to su simfonije, kvarteti, sonate i drugi. Uzore su tražili u stranim, mahom slavenskim skladateljima, zbog kulturološke bliskosti. Tim su potezom, zapravo, preuzeli i kontekstualno se vratili u vrijeme koje je otprilike 50 godina u zaostatku sa suvremenim.⁷

³ Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 9-10.

⁴ Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 10.

⁵ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 286.

⁶ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 288.

⁷ Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 11-12.

Veliki zamah doživljava komorna glazba. *Odbor za unaprjeđivanje komorne muzike* iz Zagreba, koji aktivno od 1897. do 1918. godine organizira mnogobrojna gostovanja inozemnih ansambala, zaslužan je za postavljanje temelja tradicije koju će preuzeti komorni domaći ansambli.⁸

Unatoč dugoj orkestralnoj tradiciji u Hrvatskoj, skladatelji rijetko pišu za orkestar. Zadnji koji je pisao simfonije bio je Sorkočević i to u 18. stoljeću. Nakon Prvog svjetskog rata skladatelji, mahom uronjeni u romantičarsku poetiku, pišu programna djela iz čijih se naslova jasno da iščitati skretanje u nacionalno.⁹

U tadašnjoj Hrvatskoj djeluje velik broj glazbenika iz drugih zemalja, najviše iz Češke, zatim iz Austrije i Njemačke, pa i Italije u Dalmaciji. Od velikog su značaja studijski boravci naših skladatelja i glazbenika u Beču, Parizu i Pragu jer upravo s tim iskustvom gradio se dijapazon suvremenih skladatelja, a i nastavnički kadar koji udara čvrsti temelj novim izvođačkim praksama, prvenstveno u Zagrebu.¹⁰

2.2. GLAZBENI ŽIVOT I INSTITUCIJE

Djelatnost Glazbenog zavoda i pripadajuće škole doživjela je zamah dolaskom Ivana pl. Zajca u njeno vodstvo koje je trajalo do 1908. godine. Nastavu na Zavodu vodili su članovi opernog ansambla zagrebačkog kazališta čime se u školi ponovno otvorio puhački odjel. Tada u školi postoje tri glavna odjela: instrumentalni, pjevački i teorijski odjel. Za učenike prvih dvaju odjela nastava je trajala šest, a trećeg dvije godine. Škola se razvijala te na prijelazu s 19. na 20. stoljeće dovoljno jača da je spremna imati vlastite samostalne operne izvedbe (ponekad u suradnji s kazališnim osobljem).¹¹

⁸ Kovačević, K. (1966). *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965*. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 21.

⁹ Kovačević, K. (1966). *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965*. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 26-27.

¹⁰ Andreis, J. (1974). *Povijest hrvatske glazbe*, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 289.

¹¹ Andreis, J. (1974). *Povijest hrvatske glazbe*, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 231.

1916. godine škola je promijenila ime u *Konservatorij*. Zbog velikog broja učenika (preko 600), nakon mnogobrojnih molbi ravnateljstva, vlada preuzima pokroviteljstvo škole 1920. godine. Ta visokoškolska ustanova svojim radom i kvalitetnim kadrom znatno je pridonijela uklanjanju amaterizma te izgradnji visokog stupnja akademizma, kako je novoimenovanoj ustanovi - *Muzičkoj akademiji*, tada i priličilo.

Zagrebačka opera osnažena novoosnovanim baletom izvodi različita kapitalna djela operne literature, ali isto tako daje iznimnu pažnju hrvatskim skladateljima, što se na žalost ne može reći za kazališta u Osijeku, Splitu i Varaždinu gdje opera djeluje nestalno i skromno. Da je Zagreb centar glazbenog života Hrvatske govori i činjenica kako nakon rata dolazi do osnivanja različitih orkestara, od kojeg je najvažnije spomenuti *Zagrebačku filharmoniju* (1920.). Zavod zatim osniva svoj *Društveni orkestar* koji u nizu redovitih koncerata najveći dojam ostavlja priredbama pod imenom *Intimne muzičke večeri* gdje se izvode suvremena komorna glazba ali i glazba hrvatskih skladatelja.

Vojni puhački ansambli rašireni po cijeloj Austro-Ugarskoj na početku 20. stoljeća bili su aktivni i u Hrvatskoj. Oko početka Prvog svjetskog rata takvi su orkestri sve više stavljali naglasak na kvalitetu te su bili nositelji svijesti o hrvatskoj glazbi. Neke od najstarijih nastalih gramofonskih snimaka u Hrvatskoj, bile su snimke domoljubnog repertoara vojnih kapela.¹²

Od ostalih orkestralnih ansambala u Zagrebu tada djeluju *Orkestar Muzičke akademije*, *Amaterski orkestar društva Merkur* (osn. 1929.) i *Zagrebački komorni orkestar* (osn. 1938.).¹³ Kao njegovatelj kulturnog nasljeđa Dubrovačke Republike 1924. godine, u početku kao skromna amaterska skupina, osniva se Dubrovački filharmonijski orkestar.

¹² Pleša, M. (2021). Povijest vojne glazbe u Hrvatskoj uz studiju slučaja Simfonijskog puhačkog orkestra oružanih snaga Republike Hrvatske (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:472846> (posljednji pristup: 19. 05. 2024.)

¹³ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 289-291.

2.3. SASTAVI I KONCERTI

O glazbenom životu grada Zagreba do Drugog svjetskog rata, naročito o komornom muziciranju, detaljno je pisao Antun Goglia. Mahom je objavljivao u časopisu Sv. Cecilija. On iznosi da je 1901. godine veoma zanimljiv koncert održao puhački kvintet iz Berlina.¹⁴

Goglia navodi izvedbu Dobronićeva kvinteta na večernjem koncertu posvećenom upravo tom skladatelju, *divertissement Moja Pjesma*, 1925. godine, te još do tada neizveden duo za obou i engleski rog, *Skizze za pastirske igre*. Dobronić napominje *da su ta djela izradjena u duhu našeg muzičkog izričaja i neoklasične umjetničke ideologije*.¹⁵ Većina održanih koncerata upriličeni su u dvorani Hrvatskog glazbenog zavoda. Za sve to zaslužan je zajednički rad institucija Hrvatskog glazbenog zavoda i tadašnjeg Narodnog Kazališta koje su u jeku rata, 1917. godine, osnovale koncertnu poslovnicu radi organiziranja i promidžbe domaćih glazbenika i skladatelja ali i zato da organizira što veći broj gostovanja glazbenika iz drugih zemalja u Zagrebu i obrnuto, odnosno da domaći glazbenici i sastavi mogu ići i nastupati van zemlje.¹⁶

Godina 1924. bila je obilježena *Francuskim muzičkim večerima*. Izvođena su moderna komorna djela.¹⁷ Na *muzičkoj večeri* Zlatka Grgoševića, na početku srpnja, među ostalim, izvedena je *Proštenjarska igra*. 1925. nastaje *Zagrebačko udruženje svirača limenih i drvenih*

¹⁴Izvelo se: Spohr (1784. – 1859.): Kvintet u e-molu, op. 52. za klavir, flautu, klarinet, rog i fagot; 2. Thuille L. (1861. – 1907.): Sekstet u B-duru, op. 6. za klavir, flautu, oboe, klarinet, rog i fagot; 3. Saint-Siens: *Capriccio na danske i ruske melodije br. 10*; u B-duru, op. 79. za klavir, flautu, obou i klarinet i 4. Beethoven: kvintet u Es-duru, op. 10. za klavir, obou, klarinet, rog i fagot. Preuzeto iz: Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 30.

¹⁵Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 35.

¹⁶Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 38.

¹⁷Dana 4. siječnja 1924. izvedeni su: D. Milhaud: Sonata za flautu, obou, klarinet i klavir; F. Poulenc: *Rapsodie nègre* za flautu, klarinet, gudački kvartet, glas i klavir.

Dana 21. listopada 1924. izvedeni su: M. Albéric (1865. – 1914.): Kvintet za flautu, obou, klarinet, fagot i klavir, op. 8.; V. D'Indy: *Chanson et danses* (za flautu, obou, dva klarineta, rog i dva roga), op. 50. i R. Albert: *Divertissement* za flautu, obou, klarinet, fagot, rog i klavir. Preuzeto iz: Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 37.

instrumenata, koje izvodi glazbu mahom stranih skladatelja iz Francuske i Čehoslovačke.¹⁸

Zanimljiv koncert odvio se 1926. godine, gdje su se uz Beethovena i Mozarta¹⁹ izvodila i djela hrvatskih skladatelja Mladena Pozajića (*Tri stavka* za 2 oboe, engleski rog i fagot) i Borisa Papandopula (*Sa ladanja, impresije sa ladanjskog života, op. 3.* za 2 flaute (piccolo), 2 oboe (engleski rog), 2 klarineta (bas klarinet) i 2 fagota), koja su ponovno izvedena nakon pola godine. Papandopulova je skladba doživjela novu izvedbu, s dodatnim stavkom 1930. godine na koncertu posvećenom njegovu repertoaru.

Nabrajajući programe izvedbi koje su povećale kvalitetu na višu razinu u HGZ-u, autor navodi i Beethovenov trio za 2 oboe i engleski rog, 3. veljače 1914., koje izdvajamo jer se spominju izvođači, točnije oboisti M. Mandl, B. Polanski i V. Hubička.²⁰

2.4. OBOISTI U HRVATSKOJ U VREMENU DO DRUGOG SVJETSKOG RATA

Podatci o oboistima prije Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj jako su oskudni te su većinom utemeljeni na usmenoj predaji, odnosno sjećanjima i prepričavanjima. Kao što je slučaj s cjelokupnom hrvatskom glazbenom scenom 20. stoljeća, tako je i u oboističkom svijetu – središte Zagreb. Na početku stoljeća većina oboista koji sviraju i djeluju, neki i amaterski i diletantski, mahom su stranci, većinom porijeklom Česi, što se može i zaključiti čitajući koncertne knjižice toga vremena. Braća Dragutin (klarinet) i Maks (oboa) Mandl potekli su iz obitelji gdje se njegovalo muziciranje. Bili su zapaženi puhači koji su se među ostalim bavili i komorom glazbom, isprva u triju zajedno s flautistom

¹⁸ Dana 13. prosinca 1925. izvedeni su: J. B. Foerster: Puhački kvintet op. 95.; L. Janáček: *suita Mladi*; A. Dvorak: *Serenada* za 2 oboe, 2 klarineta, 2 fagota, tri roga, violončelo i kontrabas, op. 44. Preuzeto iz: Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 25.

¹⁹ L. van Beethoven: *Trio* za 2 oboe i engleski rog u C-duru, op. 87.; W.A. Mozart: *Serenada* u C-molu za dva roga, 2 oboe, 2 klarineta i 2. fagota. Preuzeto iz: Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 37.

²⁰ Goglia, A. (1930.) *Komorna muzika u Zagrebu*. Zagreb: Tisak nadbiskupske tiskare, 25.

Milovanom Gavazzijem, a kasnije u neuobičajenom, proširenom sastavu –s violončelom kojeg je svirao Nikola Gagern.²¹ Puhačke instrumente, po V. Boiću, podučavaju članovi kazališnog orkestra, pa tako i obou podučava Oskar Fischer.²² Spominjući obilježavanje 100. obljetnice HGZ-a, Boić ubraja oboiste Ivana Eliaša i Vjekoslava Nesslera.²³

3. OBOISTICKE ŠKOLE

Govoreći o oboističkim stilovima i tzv. školama, u 20. stoljeću najveću autonomiju predstavljaju talijanska, francuska, njemačka, britanska te naposljetku američka škola. Zbog svojih vještina i spretnosti u sviranju, europski oboisti bili su veoma traženi na početku 20. stoljeća u SAD-u. Njihova prepoznatljiva kvaliteta i pristup sviranju bio je prepoznat i digao je kvalitetu na višu ljestvicu. Govoreći o talijanskom stilu, prvenstveno se govori o spektru manjih posebnosti unutar jednog stila koji je regionalno određen. Zajedničko ovom stilu je tretiranje i sviranje instrumenata naglašavajući njegove lirske kvalitete koje su slične najljepšem instrumentu - ljudskom glasu. Naglasak je na jako tamnom, ali punom tonu koji se mora uklopiti među ostale orkestralne instrumente.

Njemački stil krasi prepoznatljiv taman, ali stabilan ton, s minimalnim korištenjem vibrato tehnike. Takozvani *Berlinski koncept sviranja* potpuno je suprotan od francuskog, *Gillet* stila. Bez obzira na razlike, svi streme k jednome, a to je lijep ton. Francuska škola odlikuje se tonom koji je svjetliji i fleksibilniji. Usavršavanjem instrumenta na pariškom Konzervatoriju, francuske oboe postaju virtuozni instrumenti koji ponekad svoju virtuoznost plaćaju kvalitetom tona i načinom interpretacije. Težeći za odlikama kakve

²¹ Boić, V. (1980). 'Glazbeni život Zagreba početkom našeg stoljeća', Sveta Cecilija, 50(1), str. 5-6. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/237985> (Datum pristupa: 16.05.2024.)

²²Boić, V. (1979). 'Glazbeni život Zagreba početkom našeg stoljeća', Sveta Cecilija, 49(3), str. 73-74. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/241850> (Datum pristupa: 16.05.2024.)

²³ Boić, V. (1977). 'Obljetnice: Kratki pregled djelovanja orkestra Glazbenog društva i Glazbenog zavoda u Zagrebu od 1827. do 1977.', Sveta Cecilija, 47(4), str. 111-115. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/239173> (Datum pristupa: 16.05.2024.)

su imali predstavnici francuske škole, a to su virtuoznost i sonorani ton, američki orkestri zapošljavaju francuske oboiste čime zaustavljaju dominaciju njemačke škole. S druge strane britanski stil, proizašavši iz francuskog, zaslužan je za postavljanje oboe pod svjetla reflektora kao solističkog instrumenta, s Leonom Goossensom kao predstavnikom. Britanci njeguju smisao za jasno artikuliranje i ujednačeno sviranje vibrato tehnike. Upravo nedostatak prethodno navedenih, uz zaokružen ton, kasnije postaju odrednice američke oboističke škole, koja je najmlađa.²⁴

4. GLAZBA U HRVATSKOJ OD 1945. DO 2001.

4.1. GLAZBENI STIL

Djela nastala u poratnim godinama većinom nasljeđuju odrednice nacionalnog smjera. Jedan od čimbenika bio je i propagandni aparat socijalizma, koji je ustoličen u slavenskim zemljama nakon Drugog svjetskog rata. On je htio veću povezanost umjetnika s njegovim narodom. Promjena društvenog uređenja mijenja status skladatelja, ponajviše zbog velike potražnje za glazbom. Nakon rata s porastom produkcije javljaju se i kvalitativne promjene u području stvaralaštva te u rješavanju tehničkih problema skladanja. Novi zamah u glazbi, odnosno usmjerenje ka kozmopolitskom izričaju u glazbi trebao je smanjiti nazadnost na skladateljskoj sceni, a vodeći predstavnik bio je Stjepan Šulek. Međutim takvo usmjerenje nije donijelo veliku promjenu. Dok su neki umjetnici pristajali na raznolike pristupe izražavanju, unatoč raspravama, skladatelji koji su ostali vjerni nacionalnom izričaju nisu značajno promijenili trendove. Kao i nakon Prvog svjetskog rata, nakon snažnog zamaha glazba počinje zaostajati za europskim stvaralaštvom.²⁵

²⁴Rose, R. (2017). The Development and Continued Evolution of the American Style of Oboe Playing. Masters Theses: 5-12. Preuzeto s: <https://digitalcommons.liberty.edu/masters/466> (posljednji pristup: 19. svibnja 2024.)

²⁵Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 33.

Slika 1: Komorni orkestar Radio – Zagreba, 1951. godine.

Skladatelji su nastojali približiti glazbenu vrijednost široj publici koristeći se kako literarnim sadržajem tako i glazbenom tematikom. Kao odgovor na rastuće zahtjeve publike, angažirano stvaraju i instrumentalna djela nakon što su već razvili svoj rad na ratnim, zbornim kompozicijama. No ipak mlađi skladatelji, posebno u instrumentalnim skladbama, posežu za novim i radikalnijim načinima glazbenog izražavanja. Tada na scenu ulaze svi oni skladateljski postupci koji su se većinom javili u Europi između dvaju ratova, a to su: atonalnost, dodekafonija, aleatorika, proširena tonalnost, politonalnost, serijalnost i kasnije elektronska glazba te nove, avangardne notacije.

Iako su skladatelji obogatili literaturu vrlo vrijednim djelima, koja uključuju i naša najveća dostignuća, njihov glazbeni izraz, karakterističan za prošla vremena, nije mogao adekvatno odražavati duh novog doba, niti suvremene glazbene trendove. Tek s velikim interesom za nove umjetničke trendove iz inozemstva, Milko Kelemen dovodi europsku,

suvremenu glazbenu kulturu u Hrvatsku. Postupno se počinje zamjećivati promjena, posebice u pristupu sadržaju, koju je prihvatio tek manji broj skladatelja. Ova promjena podrazumijevala je da skladatelji za svoje djelo inspiraciju crpe isključivo iz događaja i fenomena oko sebe. Potpuna otvorenost prema novim glazbenim idejama manifestirala se kroz osnivanje i održavanje Zagrebačkog muzičkog biennala. Od tada mnogi su skladatelji aktivno primjenjivali avangardne pravce okupljajući se oko Biennala i ranijeg Centra za novu glazbu u Opatiji.²⁶

U kasnijem razdoblju hrvatske klasične glazbe dvadesetog stoljeća, tradicionalna podjela skladatelja na predstavnike nacionalnog i kozmopolitskog pravca postaje irelevantna. To nije zbog toga što se navedena obilježja više ne razlikuju, već zato što je nacionalni pravac u ranijem smislu potpuno evoluirao. Elementi folkloru u rukama suvremenih skladatelja postaju potpuno drugačije sastavne jedinice glazbenih djela u usporedbi s razdobljem između dva svjetska rata, kada se zakašnjeli romantizam *iživljavao* nad narodnim melodijama.²⁷

Popularizacija glazbenog djela, čak ako je i prvoklasno, isključivo se događa kada se mrtvi simboli na papiru preobraze u živi zvuk. Zbog nedovoljne pažnje glazbene reprodukcije prema djelima domaćih autora, zadovoljava se samo statistika, ali ne i stvarna potreba. Zbog toga su mnoge skladbe, među kojima su mnoge spomenute u ovom radu, doživjele samo jedno jedino izvođenje.²⁸

Putem radija, gramofonskih ploča, utjecajem izvedbi novijih skladbi europskih skladatelja na domaćim simfonijskim koncertima, a najviše putem boravka u inozemstvu, hrvatski skladatelji djeluju i šire nove ideje o glazbi.²⁹

²⁶ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 372-374.

²⁷ Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 36.

²⁸ Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 36 – 37.

²⁹ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 373.

4.2. GLAZBENI ŽIVOT

Novi operni ansambli i radio-stanice otvaraju se širom zemlje. Osnivaju se i razne glazbene institucije, radi kvalitetnog obrazovanja mladih glazbenika. Značajan napredak u obrazovanju, koji se snažno očitovao u svim segmentima odgoja i obrazovanja, jasno se odražavao i u radu glazbenih škola. Široka mreža takvih glazbenih institucija potpuno je opravdavala svoje postojanje.³⁰

Interes za nove ideje o glazbi najbolje dokazuje osnutak ustanove 1961. godine imena Zagrebački muzički biennale. Tom je festivalu glavna svrha i cilj bio primjena i približavanje suvremene glazbe Zagrebu i šire, približavanjem najnovijih ideja o glazbi velikim brojem gostujućih skladatelja iz inozemstva, mogućnost izvođenja takve glazbe, naročito domaćih skladatelja te usuglašavanje kriterija ophođenja prema toj istoj glazbi.

Zagreb se ovim festivalom potvrdio kao središte glazbenog života Hrvatske. Nakon rata, po prvi puta diljem zemlje veća mjesta organiziraju svoje glazbene živote. Opere djeluju u Osijeku, Rijeci i Splitu, gdje dolazi do osnutka i simfonijskih orkestara. U Zagrebu 1948. godine orkestar Radio Zagreba vraća naziv Zagrebačka filharmonija i priređuje redovne tjedne koncerte za pretplatnike, gdje redovito gostuju i strani glazbenici. Poslije rata, veliku ulogu dobiva i simfonijski orkestar Zagrebačke radio-stanice koji ima nastupe svaki drugi tjedan, a iz kojeg su i proizišli proslavljeni *Zagrebački solisti*, ansambl međunarodno potvrđene kvalitete. Od ostalih ansambala djeluju *ACEZANTEZ* (Ansambl Centra za nove tendencije Zagreb), *Zagrebački duhački kvintet*, ansambl *Universitas studiorum zagrabienensis*, *Ansambl da camera*, *Licentia musica*, *Collegium pro musica sacra*, *Komorni orkestar Vatroslav Lisinski*, *Zagrebački kvartet*, *Društveni orkestar...*

Hrvatski glazbeni zavod u ovom razdoblju ima dvojaku ulogu: bavi se izdavaštvom djela, posebice suvremenih hrvatskih skladatelja, te pomaže mladim umjetnicima sudjelovati na javnim koncertima. Bogati arhiv Zavoda stavljen je tada na

³⁰Kovačević, K. (1966). Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 32.

raspolaganje svim glazbenim ustanovama, a koncertni život, i dalje, u njemu se odvija nesmetano.³¹

Glazbeno školstvo u ovom periodu doživljava veliki zamah. Muzička akademija reorganizira se i dobiva nove odjele. Duhački odjel na akademiji osniva se akademske godine 1954/1955., na inicijativu Frana Lhotke. Do tada, najveća kvalifikacija jednog puhača koji je mogao steći bila je srednjoškolska diploma. Usprkos tome, mnogi glazbenici ostvarili su uspješne orkestralne i solističke karijere, a neki su postali i prvim profesorima na odjelu.

Brojne osnovne i srednje glazbene škole osnivaju se po Zagrebu, ali i po čitavoj zemlji tako da je broj škola porastao s predratnih jednoznamenkastih za čak više od osam puta.

Osim Biennala, početkom pedesetih godina u ljetnim mjesecima u Dubrovniku i Splitu, održavaju se ljetni festivali koji, s protokom vremena, pobuđuju inozemni interes i ugled. U Dubrovniku, kao nositelje glazbenog dijela festivala Dubrovačkih ljetnih igara, 1946. godine osniva se gradski orkestar. Od 1964. godine u Opatiji se održava tzv. *Jugoslavenska muzička tribina*, čije koncertne repertoare čine djela isključivo domaćih skladatelja. U organizaciji Društva hrvatskih skladatelja od 1970. godine u Zagrebu ali i ostalim većim gradovima, potkraj godine, održavaju se Dani hrvatske glazbe radi promidžbe djela hrvatskih skladatelja svih glazbenih razdoblja.³²

4.3. OBOISTI U HRVATSKOJ U VREMENU OD DRUGOG SVJETSKOG RATA

Nakon Drugog svjetskog rata dominacija stranih oboista jenjava. Osim u Zagrebu, u kontakt s oboom može se doći još kroz vojne orkestre koje su svirali po cijeloj državi te u glazbenim školama. Pojedinci koji sviraju obou bili su rastrgani na više orkestara, tj. više radnih mjesta upravo radi kroničnog nedostatka oboista. Otvaranjem Puhačkog odsjeka na Muzičkoj akademiji 1954. i djelovanjem prvog profesora Ivana Maretića,

³¹ Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 374-376.

³² Andreis, J. (1974). Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost, 377-378.

stvaraju se profesionalni okviri za oboiste. Od otvaranja odsjeka do akademske godine 2000/2001., obou je diplomiralo 44 studenata.³³

Aleksandar Smirnov rođen je 1886. godine u glavnom gradu Carske Rusije, Petrogradu, gdje je završio studij oboe. Od 1907. do 1917. bio je članom orkestra *Muzičko – istoričnog društva A. D. Šeremetjeva* (njegovu diplomu navodno je potpisao N. Rimski – Korsakov³⁴). Bježeći od revolucije, dolazi u Austro-Ugarsku, točnije u Zagreb gdje od 1923. do 1953. godine biva solistom kako orkestra HNK-a tako i Zagrebačke filharmonije. Također se bavio i pedagoškim radom.

Josip (Josef) Kukenak rođen je 1887. godine u današnjoj Češkoj. Karijeru u vojnoj glazbi gradio je od 1904. do 1918. godine te ju je okončao stalnim zaposlenjem u HNK „Zagreb“ i to od 1922. do 1950. Svirao je i engleski rog.

Ivan Maretić (1909. – 1967.), rođen je u Zagrebu, a obou mu je predavao A. Smirnov kod kojeg je i završio studij. Član orkestra HNK bio je od 1933. pa sve do prerane smrti. Bio je i prvi oboist Filharmonije i Radija. Istaknuo se kao komorni glazbenik u *Zagrebačkom duhačkom kvintetu* i drugim ansamblima, a od 1954. postao je prvim honorarnim docentom na Akademiji. Zajedno s kolegom Miroslavom Eichnarom poslan je u akademskoj godini 1965/1966. u Graz da službeno stekne diplomu.

Miroslav Eichner (Osijek, 1924. – Zagreb, 2006.) bio je dugogodišnji član Zagrebačke filharmonije, sve do umirovljenja 1990. godine. Svirao je engleski rog i obou. Kao honorarni nastavnik predaje u Glazbenoj školi „Vatroslav Lisinski“. Njegovi učenici Ivan Olup, Željko Veršić i Ivan Pavlaković završavaju studije oboe u Zagrebu u klasi prof. Maretića te preuzimaju nastavu u srednjim glazbenim zagrebačkim školama.

³³ G.A.D. PRODUKCIJA. (2014). *MA brošura: 60 godina*. Diplomirani studenti. 23-30. Preuzeto s https://issuu.com/gadprodukcija/docs/1_ma_brosura_60godina_web (posljednji pristup 19. svibnja 2024.)

³⁴ Priča koja je uvriježena među oboistima.

Slika 2: Oboisti (s lijevo na desno, od flauti) Ivan Maretić, Miroslav Eichner, Petar Pintek i Josef Kukenak u zajedničkom muziciranju.

Ivan Olup (1930. – 2022.) rođen je u Zagrebu gdje po završetku studija u Zagrebu (1954. godine) radi u Zagrebačkoj filharmoniji sve do kraja 1984. godine. Usavršavao se u Parizu u klasi Pierre Pierlota. Kasnije, 1960. godine, prelazi i u Orkestar opere. Redovni profesor oboe na Akademiji postaje 1971. a predaje do 2013. godine.

Željko Veršić (1934. – 1996.) diplomu je stekao kod I. Maretića 1960. godine nakon čega nastavlja studij u Rimu, na Akademiji „Santa Cecilia“. Prva je oboa orkestra Opere zagrebačkog HNK-a i istovremeno profesor komorne glazbe i instrumenta u Glazbenoj školi „Vatroslav Lisinski“. Profesorom predmeta komorna glazba na Akademiji postaje 1965. godine. Zapažen rad ostvario je u Hrvatskom društvu glazbenih umjetnika te kao voditelj tribine Darko Lukić.

Georg Draušnik (1940.) prvo završava obou kod profesora Veršića u Glazbenoj školi „Vatroslav Lisinski“, a zatim diplomira ovaj instrument 1966. godine u klasi profesora I. Maretića na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u gradu u kojem je i rođen. U Darmstadtu u klasi profesora H. Holligera 1972. godine usavršava komorno muziciranje. To je područje u kojem njegova muzikalnost najviše dolazi do izražaja tijekom cijele karijere. Zapošljava se u tadašnjem Simfonijskom orkestru RTZ-a, postaje član Zagrebačkog duhačkog kvinteta te započinje umjetničku suradnju sa sastavom Collegium pro musica sacra. Solistički, ali i u sklopu ansambala ostvario je brojne nastupe po inozemstvu.

Nevenka Veršić (1943.), rođena Zagrepčanka, diplomirala je u klasi Ž. Veršića 1967. godine. Istaknula se na mnogobrojnim glazbenim natjecanjima u ondašnjoj državi gdje je osvajala visoke nagrade kako kao solist tako i u komornim sastavima. Njen odlazak u Freiburg na usavršavanje 1968. godine i studiranje u klasi oboista Heinza Holligera dovelo je do postupnog upoznavanja modernih tehnika sviranja oboe s našim oboistima. Veršić je ostvarila velik broj solističkih nastupa sa skoro svim uglednim zagrebačkim, ali stranim orkestrima. Zanimljivo je istaknuti da je bila prva zaposlena žena na mjestu oboista u ondašnjoj državi. Od 1966. svira u Filharmoniji. Od 1972. do 1988. godine svirala je prvu obou, a drugu je svirala do 2008. godine te se iste umirovila. Bila je supruga oboista Željka Veršića.

Branko Mihanović (Zagreb, 1954.) u klasi prof. Željka Veršića završava visokoškolsko glazbeno obrazovanje, a u klasi prof. Ive Olupa započinje akademsko obrazovanje koje nakon završene prve godine nastavlja u Freiburgu kod renomiranog profesora Heinza Holligera. Diplomom stječe 1978. godine te se odmah godinu nakon zapošljava kao solo oboist u Operi u Zagrebu. Karijeru nastavlja kao solo oboist u Zagrebačkoj filharmoniji od 1984. do 2001. godine, nakon čega postaje docent na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Bio je ravnatelj Opere HNK u Zagrebu u dva mandata od 2005. godine. Od 2013. godine redovni je profesor, a od 2018. redovni profesor u trajnom izboru na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Zadužio je hrvatsku glazbenu scenu mnogim

praižvedbama i izvedbama djela za obou u suradnji s mnogobrojnim domaćim orkestrima. Suradivao je s renomiranim stranim orkestrima, gotovo na svim kontinentima. Nastupao je solistički i u Argentini, Češkoj, Kini, Italiji, Njemačkoj, Austriji, Francuskoj. Kao komorni glazbenik muzicirao je u Zagrebačkom puhačkom triu, Zagrebačkom puhačkom ansamblu, Hrvatskom komornom oktetu, baroknom ansamblu „Musica Viva“, Trio Operni suvenir (zajedno s flautom i klavirom), Cantus ansamblom, Hrvatskim baroknim ansamblom i drugima. Nosače zvuka ostvaruje za nakladnike Orfej, Croatia records, Cantus, Aquarius records i za Hrvatski radio. Nagrada *Milka Trnina* Hrvatskog društva glazbenih umjetnika nije zaobišla bogatu karijeru ovog oboista.

4.4. OSTALI OBOISTI

U Hrvatskoj u razdoblju od 1946. do 2000. godine, kao članovi orkestara i pedagozi, djeluju oboisti (prethodno nespomenuti):

Zagreb: Žarko Antić, Ivan Pavlaković, Marko Požgaj, Mladen Požgaj, Alfons Švagan, Jelena Džapić, Branka Bošnjak, Andrija Bertapelle, Željko Petrač, Stanko Mlinar, Petar Pintek, Dubravka Lukin, Jelisaveta Barbulović, Ivan Kos, Josip Cmok, Tereza Šesnić, Aleksandra Žabčić, Ljudmila Ruždjak Stojanović, Božena Kahlina, Ana Mandić, Zvezdana Despotović, Josip Čipić, Dario Golčić.

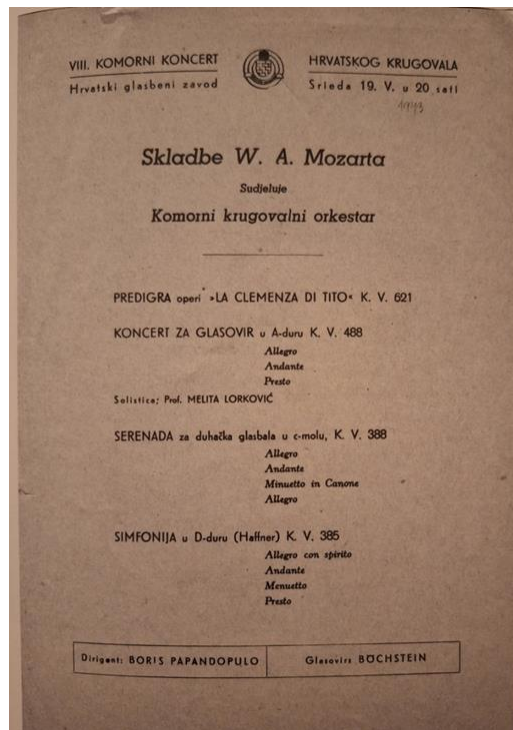
Split: Vjekoslav Zanoški, Ivan Oreb, Sanja Milić, Marko Božić.

Rijeka: Karlo Lukšić, Branimir Rizoniko, Dragica Pavčić, Karlo Tušek.

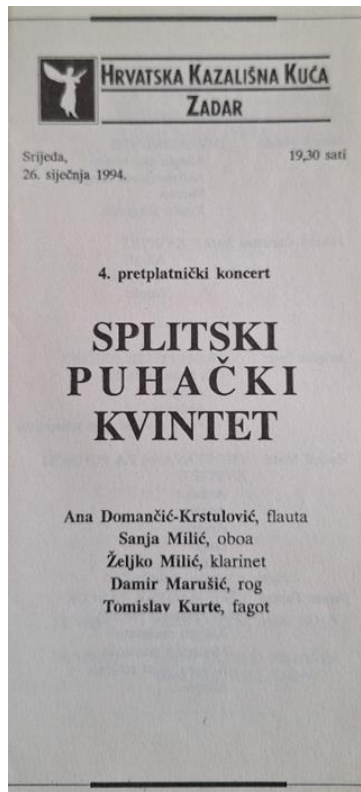
Varaždin: Stjepan Vitez.

Dubrovnik: Mladen Glavinović, Renata Santini.

Bjelovar: Silvija Fagarazzi.

Slika 3: Program koncerta iz 1943. godine.

Slika 4: Sastav splitskog puhačkog kvinteta ratne 1994. godine.

4.5. SASTAVI

Jedan od najstarijih komornih hrvatskih sastava, *Zagrebački duhački kvintet*, osnovan je 1936. godine. Uspješnost i priznatost sastava očituje se u broju od više od 900 javnih nastupa. Veliku pažnju podarili su repertoaru hrvatskih skladatelja, posebno komornim djelima. Dobitnici su mnogobrojnih nagrada, od kojih su najzvučnije nagrada „Milka Trnina“, „Vatroslav Lisinski“, Grada Zagreba...

Zagrebački puhački trio bez prestanka djeluje od 1970. godine. U svom najproduktivnijem sastavu kroz 32 godine nastupajući gotovo po cijeloj Europi stekao je međunarodnu pozornost što broj od više od tisuću nastupa potvrđuje. Najuspješniji sastav činili su Branko Mihanović (oboa), Anđelko Ramušćak (klarinet) i Zvonimir Stanislav (fagot). Trio je prouzveo brojne skladbe stranih i domaćih skladatelja, kojima su zaista posvetili veliku pažnju. Kvaliteta je potvrđena mnogobrojnim nagradama, nagradom „Vatroslav Lisinski“, „Milka Trnina“ itd...

Zagrebački puhački ansambl osnovan je 1991. godine. Jezgru sastava čini puhački kvintet koji, ovisno o potrebi, smanjuje ili povećava sastav. Čine ga prepoznati glazbenici. Gostovao je i u inozemstvu. U njihovom širokom repertoaru fokus je stavljen na suvremenu glazbu, naročito domaćih skladatelja.

Od ostalih sastava treba spomenuti kako se uglavnom oboa pojavljuje unutar formiranih puhačkih tria i kvinteta – koji su ostvarivali zapaženije nastupe uglavnom vezane uz koncertne živote opernih kuća u Splitu i Rijeci.

5. POPIS DJELA HRVATSKIH SKLADATELJA

U tablici je prikazan sveobuhvatan popis djela hrvatskih skladatelja koji uključuje razne komorne sastave i koncerte za obou i klavir.³⁵

Skladatelji	Komorna glazba / Veći sastavi	Koncertantna glazba / Oboa i klavir
Dario Bassanese	<i>Varijacije</i> za flautu, obou i fagot, 1976.	/
Vladimir Berdović	<i>Osmjesi</i> ; za flautu, obou i fagot, 1959. <i>Pet narodnih igara i Makedonija</i> , za duhački trio, 1966.	<i>Sonatina</i> za obou i klavir, 1957.
Petar Bergamo	<i>Canzone antiche</i> , za puhački trio, 1982.	/
Miro Belamarić	<i>Antikni plesovi</i> za duhački kvintet, 1959.	/
Bruno Bjelinski	<i>Musica tonalis</i> za fagot, obou i gudače, 1968. <i>Trio</i> za obou (flautu), violončelo i klavir ili za obou, fagot i klavir, 1960. <i>Gumpis - trio</i> za obou, fagot i klarinet, 1979.	Koncert za obou i gudače (<i>Oboa iubilans</i>), 1954. <i>Sonatina</i> za obou i klavir (<i>Laudate Joanem</i>), 1980.
Davor Bobić	/	Diptih za obou i glasovir (?) ³⁶ <i>Andantino</i> za obou i glasovir, 1994. <i>Adventski nocturno</i> za obou i glasovir (?)
Zvonimir Bradić	Duhački kvintet, 1940.	/

³⁵ Popis donosi djela hrvatskih skladatelja u kojima ima oboe. Djela su podijeljena na komorna djela i na djela koja obou tretiraju solistički tj. na koncerte za obou i djela za obou uz pratnju klavira. Mnoga od njih izrazito su rijetko svirana. Izvor su popisi djela hrvatskih skladatelja većinom iz: Kovačević, K. (1966). *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965*. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske. i Hrvatsko društvo skladatelja, Krpan E. (2005). *Hrvatsko Društvo Skladatelja : 60 Godina, 1945.-2005*. Hrvatsko društvo skladatelja.

³⁶ (?) - godina skladanja nepoznata

Ivan Brkanović	Duhački kvintet, 1984.	/
Željko Brkanović	<i>Ugođaj</i> za engleski rog i harfu, 1976. <i>Trijanina proljeća</i> za duhački trio i udaraljke, 1981. <i>Ti buš navek z nami</i> (A. Buntić) za glas, čembalo, flautu, obou, violinu i fagot	/
Rudolf Bruči	Duhački kvintet, 1971.	/
Kruno Cipci ³⁷	<i>Minijature</i> za puhački kvintet (?)	<i>Concertino</i> za obou i gudače, 1957.
Milo Cipra	<i>Pet intermezza</i> za dubrovačku komediju za duhački kvintet, 1950. <i>Svitanje (Aubade)</i> za duhački kvintet, 1965. <i>Simetrije</i> za duhački kvintet, 1976. Trio za obou, klarinet i fagot, 1978.	/
Emil Cosetto	Trio za obou, engleski rog i harfu, 1955. 2. koncertantna suita za obou i gudače (4 aškenaske teme), 1968. <i>Čakavska suita</i> , za muški zbor, obou, engleski rog i udaraljke(?)	/
Srđan Dedić	<i>Šumatina</i> , za puhački trio, 1987.	/
Đeni Dekleva - Radaković	<i>Skice</i> , za puhački kvintet, 1998.	/
Dubravko Detoni	<i>Stravaganze</i> , za puhački kvintet, 1966. <i>33 per 3 in 3</i> , za puhački trio, 1981.	/
Natko Devčić	Prolog za duhače i udaraljke, 1963.? <i>In - continuo</i> za duhački kvintet, 1975. <i>...ma non troppo</i> , za duhački kvintet, 1978.	/

³⁷ Skladatelj koji je većinu života djelovao van Hrvatske, porijeklom Splitsanin.

Antun Dobronić	<i>Pastorale</i> , za obou i engleski rog, 1925. <i>Moja pjesma, divertissement</i> , za puhački kvintet, 1924. <i>Sonatina pastorale</i> , za puhački kvintet, 1950.	<i>Skice s otoka Hvara</i> , za obou ili klarinet i klavir, 1949.
Darko Domijan	Kvartet za flautu, obou, violončelo i kontrabas, 1983.	/
Frano Đurović	Puhački kvintet, 1998.	/
Krešimir Fribec	<i>Momenti</i> za obou, harfu i gudački kvartet, 1969. <i>Malancolia</i> , za violu, flautu, engleski rog, saksofon, vibrafon i gitaru, 1970. <i>Minijature</i> , za obou, klarinet i fagot, 1972. <i>Nemiri</i> , za obou, klarinet i fagot, 1983.	/
Bogdan Gagić	<i>Kontrapunkt</i> , za obou, klarinet i fagot, 1977.	/
Nikola Glassl	Puhački kvintet, 1942.	/
Zlatko Grgošević	Duhački sekstet, 1923.	/
Vjekoslav Gržinić	<i>Scherzo</i> za obou, klarinet i fagot, 1959. Dva kontrasta za duhački kvintet, 1964.	/
Stanko Horvat	<i>Appel</i> , za puhački kvintet, 1982. <i>Malinconia</i> , za engleski rog i basklarinet, 1996.	/
Mirela Ivičević	<i>Waiting</i> , za obou, klarinet in B i fagot, 2000.	/
Olja Jelaska	<i>Acquarello</i> , za drveni puhački kvintet, 1992. <i>El agave</i> , za mezzosporan, obou, klarinet i fagot, 1992.	/

	<i>Amfore</i> , 5 pjesama za mezzosopran, flautu, obou, klarinet, fagot i glasovir, 1995.	
Ivo Josipović	<i>Per fiatti</i> , za duhački kvintet, 1980. <i>Czardasz</i> , za puhački kvintet, 1988.	/
Zoran Juranić	Varijacije za duhački kvartet, 1972. Divertimento za duhački kvartet, 1966.	/
Đelo Jusić	/	<i>Ragusina</i> , suita za obou i orkestar(?)
Josip Kaplan	<i>Serenada</i> za duhački kvintet, 1950.	<i>Concertino</i> za flautu, obou, violončelo i gudače, 1981. Sonata za obou i klavir, 1967.
Milko Kelemen	<i>Etudes contrapuntiques</i> za duhački kvintet, 1958. <i>Entrances</i> , za duhački kvintet, 1965. <i>Rontondo I</i> , za puhački trio, 1976. <i>Rontondo II</i> , za usnu harmoniku i puhački trio, 1979. Nonet, za flautu, obou, klarinet, dvije violine, violu, violončelo i kontrabas, 1989.	Sonata za obou i klavir, 1959. <i>Interplay</i> , za engleski rog, obou d'amore, obou i komorni orkestar, 1998./99
Davorin Kempf	<i>Reminiscencije</i> , za puhački trio, 1982. Introdukcija, koral i toccatina, za puhački kvintet, 1987.	/
Ivo Kirigin	<i>Suita po dalmatinskim temama</i> za duhački kvintet, 1956.	/
Ivana Kiš	<i>Puzzle trio</i> , za obou, klarinet i fagot, 1999. <i>Igra</i> , za puhački kvintet i udaraljke, 2000.	/
Željko Klinčić	Trio za obou, klarinet i fagot, 1982.	/
Anđelko Klobučar	Puhački trio, 1977. Duhački kvintet, 1971.	Suita, za obou i klavir, 1958. Sonatina za obou, 1959.

	Duhački kvintet, 1975. Duhački kvintet, 1981. Tri stavka za flautu, obou i klarinet, 1975. Suita za deset duhača, 1979. Scherzo za sedam duhača, 1992.	
Igor Kuljerić	A 5, za puhački kvintet, 1971. <i>Duetto</i> , za harfu i engleski rog, 1978.	/
Božidar Kunc	/	<i>Dance</i> , za obou solo, (?)
Ljubo Kuntarić	Duhački kvintet u G - duru, 1958.	/
Branko Lazarin	<i>Skice</i> , za duhački trio, 1984.	<i>Cantus</i> , za obou, 1997.
Fran Lhotka	Trio za obou, klarinet i fagot, 1948. <i>Pastorale i Scherzo</i> , za puhački kvintet, 1949.	/
Ivo Lhotka - Kalinski	<i>Sedam bagatela</i> , dodekafonska studija za gudački orkestar, obou i fagot, 1954. <i>Mala balkanska suita</i> za duhački oktet, 1961.	/
Zdravko Lončarić	Sonatina za flautu, obou, klarinet, fagot i rog, 1983. Tri stavka za flautu, obou, klarinet, fagot i rog, 1993. <i>Entrada</i> za puhački ansambl, 1995.	/
Ivo Maček	Puhački kvintet, 1987. Puhački trio, 1994.	/
Miroslav Magdalenić	<i>Međimurski ples</i> za duhački kvintet i klavir, 1930.	/
Sanda Majurec Zanata	<i>Whim</i> , za puhački trio i glasovir, 1994.	/
Adalbert Marković	<i>Karneval</i> , suita za puhački kvintet, 1956. <i>Moments musicaux</i> , četiri minijature za puhački kvintet, 1965. <i>4 haikua</i> , za puhački kvintet, 1966.	/

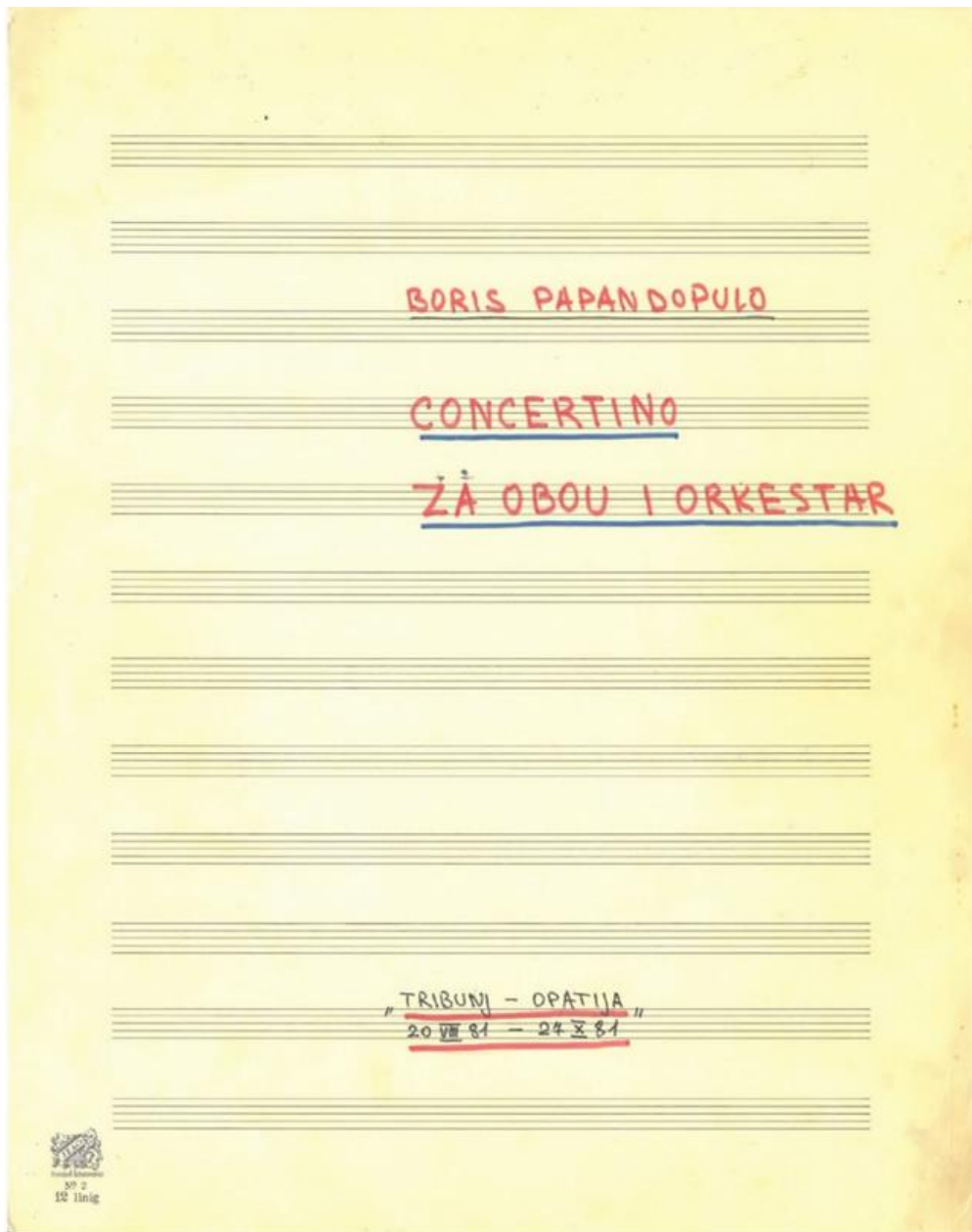
	<i>Ugodaj</i> , za puhački kvintet, 1976.	
Zvonimir Marković	<i>Meditacije</i> , za duhački kvintet, 1962. <i>Bagatele</i> , za duhački kvintet, 1963.	/
Rudolf Matz	Pet stavaka za duhački kvintet, 1971.	/
Miroslav Miletić	<i>Četiri folklorna dizajna</i> za flautu, obou, klarinet i fagot, 1969. <i>Hommage I. Lacković - Croata</i> za duhački trio, 1979. <i>Adventsko pjevanje</i> za mezzosopran, bas, flautu, obou, violončelo i orgulje, 1989.	/
Vjekoslav Nježić	<i>Strofe Vesne K.</i> , za puhački trio, 1997. <i>Suoi piccoli piedi di neve</i> , za čembalo i puhački ansambl, 1997. <i>Intro</i> , za puhački kvintet i dva kontrabasa, 1999.	/
Nikša Njirić	<i>Mali istarski divertimento</i> za 2 oboe i fagot, 1957. <i>Istarske varijacije</i> za 5 duhača i klavir, 1961. <i>In memoriam pictoris</i> , za duhački kvintet, 1975. Tri invencije za violinu, obou d'amore i violončelo, 1981.	Varijacije za obou i gudače, 1964. Suita za obou i klavir, 1952.
Krsto Odak	Duhački sekstet (sa saksofonom), 1959.	<i>Rondeau</i> za obou i klavir, 1954. <i>Andante</i> za engleski rog i klavir, 1956.
Branko Okmaca	<i>Divertimento</i> za obou, klarinet i fagot, 1998.	/
Boris Papandopulo	1. kvintet (zagubljen), 1942. <i>Mala suita</i> , za puhački kvintet, 1944. <i>Tri stavka</i> za puhački kvintet, 1954.	<i>Concertino</i> za obou i orkestar, 1981. Trostruki koncert za obou, klarinet i fagot uz gudače, 1986.

	<i>Kroz glazbenu prošlost</i> za puhački kvintet, 1977. <i>Studije</i> za puhački kvintet, 1979. <i>Divertimento</i> za puhački kvintet, 1984. <i>Mala suita</i>, za puhački trio, 1949. <i>Nadsviravanje</i>, za puhački trio (+mala i vela sopila), 1977. <i>Varijacije na popularnu božićnu temu</i>, za puhački trio, 1990. <i>Sa ladanja</i>, impresije sa ladanjskog života za 8 duhačkih instrumenata, 1925. <i>Concerto da camera</i> za sopran solo, violinu i sedam drvenih duhačkih instrumenata, 1929. <i>Kroz naše selo</i>, suita za puhački kvintet, violinu i klavir (?) Duhački oktet, 1985. Komorni koncert za violinu solo i duhački kvintet, 1986. <i>Pastorala</i> za flautu, obou d'amore i violončelo, 1989. <i>Igra u dvoje</i> za obou i vibrafon, 1990. Tri Gervaisove pjesme za sopran, puhački trio, violinu i čembalo, 1977. 3 narodne za glas, engleski rog i harfu, 1978. <i>Stari crkveni kalendar</i> za sopran (ili mezzo) i puhački trio, 1983.	Koncert za obou, ksilofon i gudače, 1987.
Frano Parać	<i>Scherzo</i> , za puhački kvintet, 1985.	/
Zlatko Pibernik	<i>Slučajnosti</i>, za puhački kvintet, 1976. <i>Istarske skice</i> za obou, klarinet, fagot i gitaru, 1991.	/

	<i>4 Madrigaleske za Kameratu (Kijev), za flautu, obou, klarinet, fagot, rog, violinu, violončelo i klavir, 1994.</i>	
Ruben Radica	<i>Paeon, za udaraljke, duhački i gudački kvartet, 1963.</i>	/
Branko Rakijaš	<i>Stara smreka za klavir, obou i violončelo, 1964.</i> <i>Proljetna suita za duhački kvintet, 1966.</i> <i>Šumom Draganom, II. duhački kvintet, 1970.</i> <i>Senjski pejzaži, III. duhački kvintet, 1975.</i>	/
Marko Ruždjak	<i>Prospetti za duhački kvintet, 1973.</i> <i>Volastra za duhački kvintet, 1974.</i> <i>Musette za duhački trio, 1975.</i> <i>Ben misurato za duhački kvintet, 1975.</i> <i>Figure za duhački kvintet, 1993.</i> <i>Gemini za obou i basklarinet, 1995.</i>	/
Vladimir Ruždjak	<i>Duhački kvintet, 1949.</i>	/
Krešimir Seletković	<i>Puhački trio, za obou, klarinet i fagot, 1997.</i> <i>Improvizacije, za harmoniku, obou, trubu, saksofon i gitaru uz vrpce, 1998.</i>	/
Tomislav Simović	<i>Četiri anagrama, za duhački kvintet, 1977.</i>	/
Josip Stojanović	<i>Posjet kazalištu lutaka za obou i gudački kvartet, 1971.</i>	<i>Magnificent Mile za obou i klavir, 1969.</i>
Vlado Sunko	<i>Pop – triptih, za flautu, obou i glasovir, 1987.</i>	/
Berislav Šipuš	<i>Pas de trois, za puhački trio, 1985.</i>	/

Krešimir Šipuš	<i>Nonetto per opera Cent' uno</i> , za glasovir, gudački i puhački sekstet, 1997.	/
Božidar Širola	<i>Spomen iz Slovenije</i> za puhački oktet, 1926.	/
Miroslav Špiler	<i>Sjetni trenutak</i> , za flautu, klarinet, engleski rog i klavir, 1956. <i>Samotni trenutak</i> , za flautu, obou, basklarinet i klavir, 1956.	/
Vladimir Špoljarić	<i>Stavak za troje</i> (flauta, oboa, klavir), 1968. <i>Chaconne</i> za obou, klarinet i fagot, 1971.	<i>Allegretto</i> za obou i klavir, 1950.
Zlatko Tanodi	Puhački kvintet, 1975.	10 tema za obou
Mladen Tarbuk	<i>Pastorala fosca</i> za obou, čembalo i gudače, 1990. <i>Transfiguracije</i> , za duhački kvintet, 1989. <i>Osorska suita</i> , za duhački kvartet, 1989. <i>Proih Željkovih 50</i> , za puhački oktet, 2000. <i>Sanjači</i> , ciklus pjesama na tekst Nikole Šopa, za sopran, flautu, obou. alt - saksofon, gitaru, čelestu i harfu, 2000.	/
Tomislav Uhlak	<i>Šest epizoda</i> za puhački kvintet, 1986. <i>Modo d' uso</i> , za obou i basklarinet, 1995. <i>Četiri godišnja doba jednog života</i> , za mezzosopran, puhački kvintet i harfu, 1993.	/
Boris Ulrich	<i>Kvadrati</i> za duhački kvintet, grupu starih instrumenata, jazz sastav i magnetofonsku vrpcu, 1977.	/

	<i>Minijature</i>, za duhački kvintet, 1954. <i>Melodije</i>, za duhački kvintet, 1976.	
Josip Vrhovski	2 suite za duhački kvintet (?)	/
Slavko Zlatić	<i>Balun</i>, istarski narodni ples za obou, engleski rog, altsaksofon i fagot, 1934. (nova verzija 1968.) Kvintet za flautu, obou, klarinet, fagot i rog, 1936. <i>Pjesma i ples I</i> (uz obou, engleski rog, altsaksofon, fagot i dvije trublje), 1967. <i>Pjesma i ples II</i> (uz obou, engleski rog, altsaksofon, fagot i dvije trublje), 1967. <i>Pjesma i ples III</i> (uz obou i engleski rog), 1970. <i>Pred vratih Poreča</i> (iz scenske glazbe za Velog Jožu), uz obou i engleski rog, 1982.	/

Slika 5: Autograf Concertina za obou i orkestar Borisa Papanopula posvećenog Mladenu Požgaju.

6. ZAKLJUČAK

Način sviranje oboe u Hrvatskoj, tijekom 20. stoljeća, kasni za svjetskim trendovima koji se usporedno pojavljuju. Obou uglavnom sviraju stranci koji nisu ostavili veći trag. Uspoređujući s ondašnjim obrazovnim institucijama, Puhački odjel na Muzičkoj akademiji se kasno otvara iz objektivnih razloga. Oboisti uglavnom sviraju u orkestrima i bave se pedagoškim radom. Repertoar za obou napisan od hrvatskih autora nastaje na tekovinama gotovo svih glazbenih stilova 20. stoljeća. Nažalost, nepravedno je zanemaren što je vidljivo u iznimno malenom broju notnih izdanja. Oboa je u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća od relativno rijetkog instrumenta postala važniji dio glazbenog života. Razvoj obrazovnih institucija, bogat repertoar i aktivno sudjelovanje u ansamblima i orkestrima pridonijeli su značajnijem položaju na domaćoj sceni. Na nama je da ono kvalitetno u našoj glazbi očuvamo i predamo mlađim generacijama koje će znati cijeniti i širiti zvonke glazbene zvuke gdje god svirali i djelovali, naročito u ovom našem vremenu kada svjedočimo padu interesa za kvalitetnom i klasičnom glazbom.

LITERATURA

- Andreis, J. (1974). *Povijest hrvatske glazbe, Knjiga 4. Zagreb: Liber – Mladost.*
- Boić, V. (1979). Članci: *Glazbeni život Zagreba početkom našeg stoljeća, Sveta Cecilija, 49(4), str. 102-103.* Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/243053> (Datum pristupa: 16.05.2024.)
- Boić, V. (1981). *Koncerti, opere ... : O srednjoškolskom orkestru (1908-1912) u Zagrebu, Sveta Cecilija, 51(1), str. 21-22.* Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/246163> (posljednji pristup: 16.05.2024.)
- G.A.D. PRODUKCIJA. (2014). *MA brošura: 60 godina.* Preuzeto s https://issuu.com/gadprodukcija/docs/1_ma_brosura_60godina_web (posljednji pristup: 19. svibnja 2024.)
- Goglia, A. (1930). *Komorna Muzika U Zagrebu. Zagreb: Nadbiskupska Tiskara.*
- Hrvatsko društvo skladatelja, Krpan E. (2005). *Hrvatsko Društvo Skladatelja : 60 Godina, 1945.-2005.* Hrvatsko društvo skladatelja.
- Kiš Žuvela, S.; Ćurković, I. (ur.).(2022). *100 godina glazbe: učenjem, stvaranjem, istraživanjem...* Zagreb: Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu.
- Kovačević, K. (1966). *Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945-1965.* Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske.
- Krpan, E. (ur.). (2005). *Hrvatsko društvo skladatelja: 60 godina: 1945-2005.* Zagreb: Hrvatsko društvo skladatelja, Cantus d.o.o.
- Krpan, E. (ur.). (2010). *Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije: Osam desetljeća: 1930.-2010.* Zagreb: HRT naklada.
- Krpan, Erika. (2011). *Riječ između tonova: zapisi o Hrvatskoj glazbi.* Zagreb: Cantus; HDS.
- Pleša, M. (2021). *Povijest vojne glazbe u Hrvatskoj uz studiju slučaja Simfonijskog puhačkog orkestra oružanih snaga Republike Hrvatske (Diplomski rad).* Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:472846> (posljednji pristup: 19. 05. 2024.)
- Rose, R. (2017). *The Development and Continued Evolution of the American Style of Oboe Playing.Masters Theses.* Preuzeto s: <https://digitalcommons.liberty.edu/masters/466> (posljednji pristup: 19. 05. 2024.)
- Vajs K, Božić M. (1969). *Enciklopedija Hrvatskog Narodnog Kazališta U Zagrebu : Hrvatsko Narodno Kazalište, 1894-1969 : Enciklopedijsko Izdanje. Grafički Zavod Hrvatske.*

SLIKOVNI IZVORI

Slika 1: Komorni orkestar Radio – Zagreba, 1951., izvor: Krpan, E. (ur.). (2010). Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije: Osam desetljeća: 1930.-2010. Zagreb: HRT naklada. 42-43.

Slika 2: Oboisti Ivan Maretić, Miroslav Eichner, Petar Pintek i Josef Kukenak u zajedničkom muziciranju, izvor: privatni arhiv Nevenke Veršić.

Slika 3: Program koncerta iz 1943. godine, izvor: Krpan, E. (ur.). (2010). Simfonijski orkestar Hrvatske radiotelevizije: Osam desetljeća: 1930.-2010. Zagreb: HRT naklada. 105.

Slika 4: Sastav splitskog puhačkog kvinteta ratne 1994. godine, izvor: privatni arhiv Sanje Milić.

Slika 5: Autograf *Concertina za obou i orkestar* Borisa Papandopula posvećenog Mladenu Požgaju, izvor: privatni arhiv Marka Požgaja.